

POHJANA: ETELÄ-SAVON LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2019–2021:

[HTTPS://LAPEETELASAVO.FILES.WORDPRESS.COM/2019/04/LASTEN-JA-NUORTEN-HYVINVOINTISUUNNITELMA-ETELC3A4-SAVO-2019-2021.PDF](https://lapeetelasavo.files.wordpress.com/2019/04/lasten-ja-nuorten-hyvinvointisuunnitelma-etelc3a4-savo-2019-2021.pdf)

5 RANTASALMEN KUNTAKOHTAINEN LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2020-

Rantasalmen osalta maakunnallista suunnitelmaa on tarkennettu kuntakohtaisten hyvinvointitietojen, strategisten painopisteiden, palvelujen ja toimintamallien sekä suunnitelman toteutumisista seuraavien mittarien osalta.

5.1 KUNNAN LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA JA YHTEYS MUIHIN SUUNNITELMIIN

KUNNAN HYVINVOINTIKERTOMUS, STRATEGISET PAINOPISTEET SEKÄ YHTEYS MAAKUNNAN SUUNNITELMIIN

Rantasalmen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laaditaan osaksi maakunnallista suunnitelmaa ja päivitetään Lastensuojelulain 417/2007 12§ mukaan vähintään joka neljäs vuosi kunnanvaltuustossa hyväksyttäväksi. Lasten ja nuorten – kuten muidenkin kuntalaisten - hyvinvointia seurataan kunnan hyvinvointikertomuksen avulla. Seurannassa voidaan käyttää apuna muutakin saatavilla olevaa tutkimustietoa.

Rantasalmen strategiset painopisteet on asetettu perustuen pääosin Etelä-Savon maakunnallisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin. Kaikkien painopisteiden tavoitteena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja ennaltaehkäistä ongelmia.

1. Perhekeskustoimintamallin kehittäminen

- Tavoite: Rantasalmella toimii Avoin kohtaamispaikka Kehrä sekä monialainen perheneuvoverkosto, jossa perheet saavat matalalla kynnyksellä ohjausta, vertaistukea sekä erilaisia sote- ja sivistyspalveluja sekä kolmannen sektorin järjestämää toimintaa. Avoimen kohtaamispaikan toimintaa kehitetään ja jalkautetaan. Tarjotaan lapsiperheille moniammatillisena palveluna vauvakerho- ja lapsiparkkipalvelua.
- Vastuutaho: kunnan varhaiskasvatus ja Terveystalon lapsiperhepalvelut

2. Matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut

- Tavoite: koulujen yhteydessä oleva palvelu osana oppilas- ja opiskelijahuoltoa
- Vastuutaho: Terveystalo

3. Lastensuojelun monialainen kehittäminen

- Tavoite: Systemisen lastensuojelun työmallin käyttöönotto vuonna 2020: pysyvät tiimit lastensuojeluun aloittaen avohuollosta. Tiimit asettavat toiminnalleen selkeät tavoitteet ja kehittävät toimintaansa. Monialaisten palvelutarpeen arviointien kehittäminen yhteistyössä varhaiskasvatuksen, neuvolan, terveydenhuollon ja sivistystoimen kanssa.
- Vastuutaho: Sosteri/ lastensuojelu

4. Yhdenvertaiset harrastamisen mahdollisuudet kaikille lapsille ja nuorille

- Tavoite: jokainen rantasalmelainen lapsi ja nuori saa harrastuksen riippumatta perheen taloudellisesta tilanteesta
- Vastuutaho: kunnan sivistystoimi

KUNTAKOHTAISTA LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN HYVINVOINTI-TIETOA

5.1.1 Lasten ja nuorten kasvuolot sekä hyvinvoinnin tila Rantasalmella

Taulukko. Eräitä indikaattoriarvoja (lähde: Sotkanet). Arvot ovat suunnitelman valmistelun aikana viimeisimmät saatavilla olevat ja vuosilta 2017 tai 2018 (paitsi suluissa vanhempi saatavilla oleva luku).

Indikaattori	Rantasalmen arvo	Etelä-Savon arvo	Valtakunnallinen arvo
Lapsiperheiden määrä kaikista perheistä	29,0% (2018)	31,3% (2018)	38,3% (2018)
Yksinhuoltajaperheet kaikista lapsiperheistä	19,9% (2018)	23,1% (2018)	22,5% (2018)

Työllisten määrä väestöstä	35,3% (2017)	37,4% (2017)	42,2% (2017)
Gini-kerroin (käytävissä olevat tulot)	24,2 (2017)	24,7 (2017)	27,7 (2017)
Lasten pienituloisuusaste	15,4% (2017)	13,0 % (2017)	11,8% (2017)
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat kaikista lapsiasuntokunnista	30,4% (2018)	27,5% (2018)	29,5% (2018)
Terveystiedon aktiivisuus perusopetuksessa (pistemäärä)	60 (2015/2016)	68 (2017)	67 (2017)
Koulutustasomittain	289 (2017)	321 (2017)	369 (2017)
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18-24-vuotiaat vastaavanikäisestä väestöstä	5,5% (2017)	3,2% (2018)	3,4% (2018)
Perusterveydenhuollon lastenneuvolakäynnit yht. /1000 0-7-vuotiasta	3697 (2018)	3306 (2018)	3184 (2018)
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16-24-vuotiaat vastaavanikäisestä väestöstä	1,5% (2015/2016)	1,3% (2018)	1,1% (2018)

Useimmat indikaattoriarvot ovat Rantasalmella heikompia kuin maakunnalliset tai valtakunnalliset keskiarvoluvut. Siksi edellisessä hyvinvointikertomuksessa todettiin erityisen tärkeäksi panostaa jatkossa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistoimenpiteisiin.

5.1.2 Lastensuojelun tarve Rantasalmella

THL:n Sotkanet-indikaattorin mukaan kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17 vuotiaat, vuonna 2018 oli 2,9 %. Sijoitetuista laitossijoitusten osuus oli 50 % ja perhehoidon sijoitusten osuus 37,5 %.

Rantasalmen hyvinvointisuunnitelman vuosittaisen raportin 2018 mukaan lastensuojelun avo- huollollisten tukitoimien piirissä on ollut 0-17 –vuotiaita vuoden aikana 7,9 % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL). Etelä-Savossa vastaava arvo on ollut 5,6% ja koko maan arvo 4,4%. Rantasalmella lastensuojelun tarve on valtakunnan ja Etelä-Savon ympäristökuntien keskiarvoa suurempaa (pl. Hirvensalmi 12,9 %, Pertunmaa 12,7 % ja Kangasniemi 7,7 %). Myös sijoitettujen lasten määrä on maakuntaan ja koko väestöön verrattuna keskiarvoa suurempaa. Perhehoidon palvelut / suhdeluku laitoshoidon nähden. Suhdeluku perhehoidon ja laitoshoidon välillä on 0,40 eli 40 % sijaishuollossa olevista on laitoshuollossa ja 60 % perhehoidossa.

5.2 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN KUNTAKOHTAISET TOIMENPITEET

5.2.1 Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät ja ongelmia ehkäisevät toimet ja palvelut Rantasalmella

5.2.1.1 Kunnallinen varhaiskasvatus ja lapsiperheiden kotipalvelu

Varhaiskasvatus on ennen kaikkea lapsen oikeus, joten kaikki lapset (0-5 v) ovat tervetulleita varhaiskasvatukseen piiriin. Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämän piireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Varhaiskasvatus tukee lapsen elinikäistä oppimista, jossa leikillä on tärkeä merkitys. Ammattitaitoinen henkilöstö toimii yhteistyössä lasten huoltajien kanssa, jossa ensisijainen kasvatusvastuu on huoltajilla. Yhteistyön tavoitteena on hyvinvoiva, kasvava, kehittyvä ja oppiva lapsi.

Rantasalmen kunnan varhaiskasvatuspalveluita ovat suunnitelman valmisteluvaiheessa varhaiskasvatus kahdessa päiväkodissa, Kerttulassa ja vuoropäiväkotinä Käenkellossa. Vuorohoito on tarkoitettu säännöllisesti vuorotyötä tekevien perheiden lapsille ja sitä tarjotaan vanhempien työstä johtuvan tarpeen mukaan. Vuorohoitoon ei ole subjektiivista oikeutta. Lisäksi varhaiskasvatusta järjestetään perhepäivähoidossa. Perhepäivähoitoa on Tuusmäessä ja Hiltulassa. Ryhmäperhepäiväkotinä Pikku Oskari toimii määräaikaisena tasoittaen varhaiskasvatuskysynnän huippuja.

Avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjotaan pääsääntöisesti kotona lapsiaan hoitaville perheille. Avoimen toimintaan kuuluvat sekä lapsi- että perhekerhot. Kirkkorinteen lapsi- ja perhekerho toimivat yhteistyössä luterilaisen seurakunnan kanssa.

Varhaiskasvatusmaksut määritetään varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain (1503/2016) mukaan. Hoitopaikkapäätöksen mukana perheille lähetetään tuloksetilomake, jonka perhe palauttaa tarvittavine liitteineen ensimmäisen hoitokuukauden aikana. Perheelle lähetetään varhaiskasvatusmaksusta kirjallinen päätös kotiin. Perhe voi myös varhaiskasvatuspaikkahakemuksessa hyväksyä korkeimman maksun, jolloin tuloksetilomaketta ei tarvitse toimittaa. Rantasalmella on käytössä tuntiperusteinen asiakasmaksu, joka perustuu asiakasmaksusopimukseen, jossa asiakas on arvioinut kuukausimaksuun sisältyvän tuntimäärän. Asiakasmaksu määräytyy kuukausittain korkeimman varatun tuntimäärän mukaisesti.

Lapsen hoitaminen kotona lasten kotihoidontuen avulla on kunnallisen varhaiskasvatuksen vaihtoehto. Jotta perheellä on mahdollisuus saada kotihoidon tukea, ei lapsella voi samanaikaisesti olla päivähoitosijoitusta päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Kuitenkin esimerkiksi kahden lapsen perheissä voi toisella lapsista olla päivähoitosijoitus, jolloin kotihoidontukea maksetaan kotona olevasta lapsesta.

Varhaiskasvatuksessa lapsen kehitystä ja oppimista tuetaan lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla. Lapsen kannalta on tärkeää, että tuki muodostaa johdonmukaisen jatkumon varhaiskasvatuksen aikana sekä lapsen aloittaessa esiopetuksen.

Varhaiskasvatuksessa tunnustetaan lapsen tuen tarve ja järjestetään tarkoituksenmukaista tukea tarpeen ilmettyä. Riittävän aikaisella ja oikein kohdennetulla tuella voidaan edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla voidaan ehkäistä lapsen ongelmien syntyä, kasvamista ja monimuotoistumista. Varhaiskasvatuksessa huolehditaan siitä, että jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään sekä ryhmän jäsenenä. Lapsen tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa yhteistyö lapsen, huoltajan, varhaiskasvatuksen opettajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä varhaiskasvatuksen muun henkilöstön kanssa on tärkeää. Huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu erityisesti, kun lapsella on tuen tarvetta. Lapsi voi saada tukea myös muiden lapsia ja perheitä koskevien palvelujen kautta, kuten lastenneuvolasta, kasvatus- ja perheneuvolasta tai vammaispalveluista. Lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tuki järjestetään osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa.

Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelu kuuluu varhaiskasvatuksen palveluihin ja on harkinnanvaraista palvelua. Lapsiperheiden kotipalvelu on tarkoitettu välttämättömän tilapäisen lastenhoitoavun tai kodinhoitoavun tarpeessa oleville lapsiperheille. Palvelun tarkoituksena on auttaa kodin askareissa ja lastenhoidossa sekä tarvittaessa tukea perhettä arjen haasteissa.

Lapsiperheiden kotipalvelussa työskentelee suunnitelman valmisteluvaiheessa kaksi työntekijää, joista toinen on avoimen varhaiskasvatustoiminnan ohjaaja (varhaiskasvatuksen sosionomi) ja toinen on lähihoitaja. Avoimen varhaiskasvatustoiminnan ohjaaja (sosionomi) tekee palvelutarpeen arviot ja palvelupäätökset. Tarvittaessa palvelun kysynnän lisääntyessä reagoidaan resursoimalla lisää työntekijöitä.

Palvelun piiriin ohjautuminen tapahtuu pääsääntöisesti siten, että perheet kysyvät palvelua, mutta myös päivähoidon henkilöstö, terveydenhuollon ja sosiaalityön henkilöstö voi ohjata perheitä ottamaan yhteyttä. Kotipalvelua on tarjolla pääsääntöisesti päiväaikaan maanantaista perjantaihin. Perheen tilanteesta riippuen voidaan tilapäisesti ja erikseen sopien perheessä työskennellä myös muuna ajankohtana.

Lapsiperheiden kotipalvelu on maksullista palvelua ja maksu peritään käyntikerojen mukaan. Asiakasmaksulain 11§ mukaan käyntimaksu voidaan alentaa tai jättää perimättä, mikäli toimeentuloedellytykset huomioon ottaen siihen on syytä.

5.2.1.2 Terveydenhuollon perhetyö: Perheneuvo ja varhaisen tuen perhetyö

Perheneuvo on Etelä-Savon Perheneuvon mukaista toimintaa. Ydintimissä on Rantasalmella suunnitelman valmisteluvaiheessa neljä työntekijää: neuvolan perhetyöntekijä (vastuuhenkilö), avoimen varhaiskasvatustoiminnan ohjaaja, koulukuraattori ja perhetyöntekijä. Yhteydenottokanavina perheille on soitto, sähköinen yhteydenottolomake ja Mikkelissä synnyttävälle Mitä kuuluu vauva-arkeen -puhelinsoitot. Asiantuntijaverkostona hyödynnetään kunnassa jo olemassa olevaa työryhmää: perheneuvolan tiimiä. Perheneuvon yhteydenotot tilastoidaan erilliseen Etelä-Savon yhteiseen tilastopohjaan. Perheneuvoa kehitetään yhteistyössä Etelä-Savon perheneuoverkoston ja paikallisen LAPE-työryhmän kanssa.

Varhaisen tuen perhetyö

Varhaisen tuen perhetyössä jokaiselle lasta odottavalle perheelle tarjotaan perhetyöntekijän kotikäyntiä raskausviikoilla 30-32. Käynnillä menetelmänä on THL:n Raskauden aikainen vanhemman ja syntyvän lapsen vuorovaikutusta tukeva haastattelu. Perheille tarjotaan kotikäynti tai yhteydenotto myös vauvan syntymän jälkeen. Varhaisen tuen perhetyöhön ohjautuu perheitä perheiden omalla yhteydenotolla, Vauva-kerhosta tai neuvolan kautta Perhetyön kriteerien ja perheen oman tuen tarpeen kokemuksen mukaisesti. Vauva-kerho on vauvaperheiden avointa vertaistuellista toimintaa, jolla pyritään tukemaan perheiden jaksamista ja verkostoitumista paikkakunnalla tukien.

5.2.1.3 Koulut ja oppilas- ja opiskeluhuolto

Oppilas- ja opiskeluhuollon palvelut on kuvattu kappaleessa 5.3.

5.2.1.4 Lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukeminen

Kunta myöntää palveluseteleitä, nk. LaKu-passeja (Lasten Kulttuuri-passi) taloudellista ja muuta tukea tarvitsevien lasten ja nuorten harrastustoimintaan Rantasalmella. Vuonna 2018 tähän tarkoitukseen on saatu kuolinpesälahjoitus. Lapsi tai nuori voi saada passin koulukuraattorilta tai muulta lapsen kanssa työskentelevältä kunnan työntekijältä (esim. luokanopettaja, varhaiskasvatuksen opettaja) tai kunnan yhteistyötaholta (esimerkiksi seurakunnan nuorisotyöntekijä) ja sen sisältö sovitaan yhdessä lapsen tai nuoren (ja tarvittaessa hänen perheensä) ja työntekijän kanssa. Passilla voi saada maksuttoman osallistumisen kansalaisopiston kursseille, leirille tai yhdistyksen toimintaan, ja se voi tarvittaessa sisältää myös mahdollisuuden maksuttomiin harrastusvälineisiin (esim. soitinvuokra).

LaKu-passi -käytäntö on suunniteltu yhteistyössä Lastenkulttuurikeskus Verson kanssa. Verso on opetus- ja kulttuuriministeriön tuella ja jäsenkuntien rahoituksella toimiva organisaatio, jonka tavoitteena on lasten ja nuorten yhtäläiset mahdollisuudet kulttuuri- ja taide-elämään.

Kirjasto lainaa ja välittää Rantasalmen kunnan testamentti- ja lahjoitusvaroin hankkimia harrastevälineitä, kuten potkulautoja varusteineen, lapsille ja nuorille.

Lisäksi sosiaalihuoltolain mukaisista perhepalveluista ja lastensuojelun palveluista tuetaan taloudellisesti vähävaraisten lapsiperheiden harrastamista.

5.2.2. Lastensuojeluun varattavat voimavarat sekä lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä oleva lastensuojelun palvelujärjestelmä Rantasalmella

Lastensuojelun viranomaispalvelut ostetaan Itä-Suomen sairaanhoitopiiriltä eli Sosterilta (Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä) 1.1.2020 alkaen. Lastensuojelussa työskentelee kaksi sosiaalityöntekijää. Lastenvalvojapalvelut on keskitetty Savonlinnan toimipisteeseen. Lastensuojelun sosiaalityöntekijät tekevät palvelutarpeen arviot sekä myöntävät sosiaalihuollon / lastensuojelupalvelut ja toimivat lapsen asioista vastaavana sosiaalityöntekijänä. Esimiehenä ja lastensuojelun johtavana viranhaltijana toimii Sosterin johtava sosiaalityöntekijä. Sosterissa toteutetaan systeemistä työtettä. Lastensuojelun työntekijät koulutetaan kevään 2020 aikana systeemisen mallin mukaisesti myös Rantasalmella. Lastensuojeluun perustetaan oma lastensuojelun systeeminen tiimi kevään 2020 aikana.

Lastensuojelun palvelut tuottaa Suomen Terveystalo Oy. Osa palveluista tuotetaan Terveystalon omana palveluna ja osa ostopalveluina. Avohuollon palveluista perhetyö tuotetaan pääasiassa omana Terveystalon lähipalveluna paikkakunnalla (2-3 perhetyöntekijää). Tarpeen mukana avohuollon palveluja ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta. Sijaishuollon palvelut tuotetaan kokonaan ostopalveluna.

5.2.3. Yhteistyön järjestäminen eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä Rantasalmella

Peruskoulujen ja lukion opiskeluhoitoa ohjaavat opiskeluhoitosuunnitelmat – käytänteet on kuvattu seuraavassa kappaleessa 5.3. Peruskoulu tekee yhteistyötä lastensuojelun kanssa ja tekee tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen esimerkiksi liiallisten poissaolojen vuoksi.

Lukio tekee yhteistyötä etsivä nuorisotyöntekijän kanssa: mikäli opiskelijalla havaitaan elämänhallintaongelmia esimerkiksi runsaiden poissaolojen tai edistymättömien opintojen suhteen, voi etsivä nuorisotyöntekijä olla nuoren tukena tarvittavan ajan.

Psykiatrinen sairaanhoitaja on tarvittaessa oppilaiden ja opiskelijoiden tukena ja palvelu saata-
vissa kouluterveydenhuollon tiloissa koululla.

Perheneuvola, lapsiperheiden kotipalvelu ja neuvolan perhetyö tekevät tiivistä yhteistyötä lapsiperheiden perhetyön ja lastensuojelun kanssa. Yhteistyön tavoitteena on antaa perheille ennaltaehkäisevää tukea varhaisessa vaiheessa. Perheneuvolassa on käytössä säännölliset tiimit, joihin osallistuvat lapsiperheiden/lastensuojelun sosiaalityöntekijät sekä perheneuvolan työntekijät. Tiimeissä keskustellaan yhteisten perheiden tukitoimista ja työnjaosta eri toimijoiden kesken.

Yhteistyöfoorumit Rantasalmella:

LaPe -ryhmä, jossa kaikki perheiden kanssa keskeiset toimijat (varhaiskasvatus, neuvola, koulu, etsivä nuorisotyöntekijä, lapsiperheiden palvelut, lapsiperheiden kotipalvelu, kouluterveydenhuolto ja lastensuojelu) kokoontuvat säännöllisesti noin kolme kertaa vuodessa. Rantasalmen LaPe-työryhmän keskeinen tehtävä on jatkaa, jalkauttaa ja vahvistaa LaPe –hankkeen käynnistämää toimintamallia, jonka ajatuksena on tarjota perheille palvelut yhden yhteydenoton kautta yhdestä paikasta. Kokoonkutsuja on avoimen varhaiskasvatuksen ohjaaja.

Perheneuvolassa on käytössä säännölliset tiimit, johon osallistuu lapsiperheiden/lastensuojelun sosiaalityöntekijät sekä perheneuvolan työntekijät, terveydenhoitajat, kuraattori, nuorten mielenterveyshoitaja ja perhetyöntekijät. Tarvittaessa kutsutaan etsivä nuorisotyöntekijä, varhaiskasvatuksen edustaja yms. Tiimeissä keskustellaan yhteisten perheiden tukitoimista ja työnjaosta eri toimijoiden kesken. Tiimi toimii myös Perheneuvo-toiminnan asiantuntijaverkostona, jolloin perheen luvalla voidaan sopia mahdollisista tukitoimista ja työnjaosta.

NEVA- työryhmä on neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä. Ryhmä kokoontuu kolme kertaa vuodessa. Työntekijöillä on mahdollisuus konsultoida puolin ja toisin nimettömien ta-
pausesimerkkien muodossa tai mikäli perheen kanssa on sovittu, lapsen nimellä.

5.3 OPISKELUHUOLLON KUNTAKOHTAISET PALVELUT, TOIMENPITEET

5.3.1. Opiskeluhuollon palvelut Rantasalmella

5.3.1.1 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu

- oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
- oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
- kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta
- suun terveydenhuolto
- oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset

Kouluterveydenhoitaja tekee perusterveystarkastukset kaikille 2., 3., 4., 6., 7. ja 9 luokan oppilaille sekä lukion ykkösluokkalaisille. Luokilla 1., 5. ja 8. suoritetaan laajat terveystarkastukset, joihin huoltajat kutsutaan mukaan. Lukion II luokan pojilla terveystarkastus on samalla kutsuntojen ennakkoterveystarkastus.

Kouluterveydenhoitaja on Rantasalmella paikalla arkisin virka-aikana maanantaista perjantaihin (1 pv/vko terveydenhoitajan työajasta on määritelty ennaltaehkäisevään päihdetyöhön). Kouluterveydenhoitajan työpiste sijaitsee lukiorakennuksen päädyssä, koulukuraattorin työhuoneen vieressä, ja kumpikin palvelu on siten lähellä Rantasalon peruskoulun oppilaita ja lukion opiskelijoita.

Kouluterveydenhuollosta vastaa suunnitelman valmisteluvaiheessa Terveystalo.

5.3.1.2 Koulukuraattoripalvelu

Koulukuraattori on kouluissa työskentelevä sosiaalialan asiantuntija. Kuraattorin tekemän työn tarkoituksena on järjestää oppilaille riittävä tuki ja ohjaus sekä muut tarpeelliset toimet koulunkäyntiin ja oppilaiden kehitykseen liittyvien sosiaalisten ja psyykkisten vaikeuksien poistamiseksi sekä koulun ja kotien välisen yhteistyön kehittämiseksi. Luokan työilmapiiri ja

työrauhan ylläpitäminen, opettajan ja oppilaan väliset ristiriitatilanteet, koulupinnaus, kiusaaminen, kotiongelmat ja erilaiset koulun tai luokan vaihtumisesta johtuvat siirtymävaiheet ovat tyypillisiä tilanteita, missä kuraattoria tarvitaan avuksi.

Kuraattori keskustelee luottamuksellisesti oppilaan/opiskelijan kanssa ja tekee tarpeen mukaan yhteistyötä opettajien, perheen, viranomaisten ja muiden oppilaan elämään vaikuttavien tahojen kanssa. Kuraattori kuuluu koulun oppilashuoltoryhmään, joka selvittelee niin yksittäisten oppilaiden kuin koko kouluyhteisön asioita. Hän osallistuu opettajainkokouksiin ja vanhempainiltoihin sekä tekee selvityksiä ja antaa lausuntoja.

Rantasalmella kuraattori on pääsääntöisin tavoitettavissa viitenä päivänä viikossa klo 8-16 välisenä aikana. Suunnitelman valmisteluvaiheessa kunta tuottaa kuraattoripalvelun itse.

5.3.1.3 Erityisopetus peruskoulussa

Erityisopetus on koulun tarjoama tukitoimi, jonka tavoitteena on parantaa oppimisvalmiuksia ja -taitoja, edesauttaa perustaitojen ja -tietojen omaksumista sekä turvata oppimisedellytykset, jos ilmenee oppimisvaikeuksia tai tuen tarpeita. Erityisopetus pyrkii ennaltaehkäisemään oppimisvaikeuksien syntyä sekä tunnistamaan vaikeudet mahdollisimman varhain, jotta oppilasta osataan auttaa oikeiden tukitoimien avulla.

Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikaisella erityisopetuksella pyritään ennaltaehkäisemään, vähentämään ja korjaamaan oppimis- ja sopeutumisvaikeuksia. Yksilöllisten edellytysten mukaisiin oppimistavoitteisiin pyritään yhteistyössä luokan-/aineenopettajan ja vanhempien kanssa. Erityisopettajat tukevat pääasiassa tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden opiskelua. Ennaltaehkäisevästi tukea saavat myös muut koulun oppilaat, ensisijaisesti esi- ja alkuopetusluokilla. Tarvittaessa oppimisvaikeuksia ja muita koulunkäyntiin liittyviä ongelmia selvitetään yhteistyössä psykologin tai muun asiantuntijan kanssa.

Oppilaat ohjautuvat erityisopetukseen erilaisten kartoitusten, opettajien, vanhempien tai oppilaiden itsensä tekemien aloitteiden pohjalta. Erityisopetus voi olla tilapäinen tai pysyvä opetusjärjestely. Osa-aikainen erityisopetus tapahtuu yksilö- tai pienryhmäopetuksena oppituntien aikana. Erityisopettaja voi toimia myös samanaikaisopettajana. Alakoulussa tuen pääpaino on niin lukemisen ja kirjoittamisen kuin myös matematiikan ongelmien ratkaisemisessa ja ennalta ehkäisemisessä. Yläkoulussa erityisopetusta annetaan tarvittaessa kaikissa oppiaineissa.

Rantasalon peruskoulussa työskentelee suunnitelman valmisteluvaiheessa kaksi laaja-alaista erityisopettajaa. Alakoulun erityisopettaja työskentelee esikoulussa, luokilla 1 – 5 ja Tuusmäen koululla. Yläkoulun erityisopettaja työskentelee luokilla 6 – 9. Erityisopettajat konsultoivat muita opettajia oppimisvaikeuksiin ja kolmiportaisen tuen pedagogisiin asiakirjoihin liittyvissä asioissa.

Kokoaikainen erityisopetus

Kokoaikainen erityisopetus toteutetaan pienluokassa, erityisluokanopettajan ja koulunkäynnin ohjaajan ohjauksessa. Suunnitelman valmisteluvaiheessa Rantasalon peruskoulussa on kaksi pienluokkaa. Alakoulun pienluokassa opiskelee lukuvuonna 2019-2020 oppilaita luokilta 3 - 6 ja yläkoulun pienluokassa luokilta 8 - 9. Pienluokassa oppilas saa yleisen, tehostetun ja erityisen tuen mukaisen tuen oppimiseen ja koulunkäyntiin. Oppimistavoitteiden sisältö ja laajuus voivat olla yleisopetuksen mukaiset tai henkilökohtaisesti suunniteltu. Tavoitteet määritellään yhdessä oppilasta opettavien opettajien, huoltajien ja oppilaiden kanssa. Tarvittaessa oppilashuoltohenkilöstö ja muita asiantuntijoita voi olla mukana suunnittelussa. Ohjaamisen, oppimisen ja koulunkäynnin ohjaavaksi suunnitelmiksi tehostetun tuen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaalle HOJKS -asiakirja (Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma).

Mikäli oppilas ylittää jossain vaiheessa yleisopetuksen tavoitteisiin, hänet voidaan myös siirtää takaisin yleisopetuksen ryhmään, mikäli erityisen tuen tarve vähenee oleellisesti.

Pienluokka toimii tiiviissä yhteistyössä yleisopetuksen luokkien kanssa ja oppilaat pyritään integroimaan ainakin taito- ja taideaineissa yleisopetuksen luokkiin, ja jos mahdollista, myös muissa yksittäisissä oppiaineissa tehdään samoin. Yleisopetuksen luokassa opiskelevien oppilaiden integrointi pienluokkaan päin tietyille tunneille on myös mahdollista.

Luokan toiminta-ajatuksena on toimia mahdollisimman inklusiivisesti unohtamatta lapsen tuen tarvetta tai itsetunnon suotuisaa kehitystä. Opettajien välinen hyvä yhteistyö ja koulunkäynninohjaajien sekä muiden asiantuntijoiden käyttö tukevat tätä kehitystä.

5.3.1.4 Opiskelun tuki lukiossa

Lukiossa peruskoulun erityisopettaja tekee ensimmäisen lukio-opiskeluvuoden aikana kaikille uusille opiskelijoille vapaaehtoisen lukiseulonnan ja tarvittaessa yksilötestin lukihäiriön selvittämiseksi ja Ylioppilastutkintolautakunnan vaatimien lausuntojen kirjoittamiseksi. Tarvittaessa erityisopettaja antaa klinikkamuotoista erityisopetusta. Aineenopettajat antavat tarvittaessa tukiopetusta ja muuta yksilöllistä tukea. Etsivä nuorisotyöntekijä auttaa tarvittaessa koulunkäynnin edistämässä.

5.3.2. Opiskeluhuollon toimintamalli Rantasalmella

Peruskoulujen ja lukion opiskeluhoitoa ohjaavat opiskeluhoitosuunnitelmat, joissa on kuvattu palvelun eri muodot ja toimintamallit. Kunnan opiskeluhoitoa ohjaa moniammatillinen ohjausryhmä, joka määrittää lukuvuosisikohtaisesti painopisteet toiminnalle ja seuraa ja arvioi niiden toteutumista. Koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät seuraavat oppilashuollon tarvetta ja toimenpiteiden onnistumista lukuvuosisikohtaisesti ja pohtivat uusia toimintamalleja. Lapselle ja nuorelle keskeinen palvelumuoto on oppilashuollon asiantuntijaryhmä, jonka kutsuu koolle joku lapsen kanssa työskentelevä aikuinen lapsen ja/tai huoltajan suostumuksella toivotulla kokoonpanolla. Kokouksissa kartoitetaan tilanne, sovitaan tukitoimista ja niiden seuraamisesta.

5.4 KUNTAKOHTAISEN LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN ARVIOINTI

Suunnitelman toteutumisen seurannasta vastaa kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmä ja arviointi tehdään lukuvuosisikohtaisesti kevätlukukauden kokouksessa. Strategisten painopisteiden toteuman tila tarkastellaan vuosittain seuraavin perustein:

1. Perhekeskustoimintamallin kehittäminen

- Vauvakerho- ja lapsiparkki moniammatillisena palveluna lapsiperheille
 - o Mittari: palvelujen toteutuminen, asiakasmäärä
- Rantasalmella toimiva monialainen perheneuvoverkosto, jossa perheet saavat matalla kynnyksellä ohjausta, vertaistukea sekä erilaisia sote- ja sivistyspalveluja sekä kolmannen sektorin järjestämää toimintaa.

- Mittari: Etelä-Savon perheneuvon tilastoinnin koonnista vastaa perhekeskuskoordinaattori, joka toimittaa tilaston kuntaan puolivuositain: perheneuvon puheluiden lkm (saavutettavuus)
2. Matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut: koulujen yhteydessä oleva palvelu osana oppilas- ja opiskelijahuoltoa
- Mittari: palvelun saatavuus, asiakaskäynnit ikäryhmittäin
3. Lastensuojelun monialainen kehittäminen
- systeemisen lastensuojelun työmallin käyttöönotto vuonna 2020 ja monialaisten palvelutarpeen arviointien kehittäminen yhteistyössä varhaiskasvatuksen, neuvolan, terveydenhuollon ja sivistystoimen kanssa
 - Mittari: systeemisen tiimityön kokoontumiskerrat
4. Yhdenvertaiset harrastamisen mahdollisuudet kaikille lapsille ja nuorille
- Mittari: myönnettyjen LaKu-passien lkm/lukuvuosi

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila kuvataan myös kunnan laajassa hyvinvointikertomuksessa.